

Morgengry.

EN FORTÆLLING

fra det dansk-amerikanske Kirkeliv

— af —

J. J. KILDSIG.

(Fortsat.)

„Har De dansk Kirke i den By, hvor De boer derovre i Amerika?“ spurgte Lindberg, som nu var kommen til Stede.

„Ja, vi har haade dansk Kirke og dansk Præst, — i saa Henseende er vi vel stillet,“ svarede Fruen og tilføjede efter en lille Pause: „Det vilde da ogsaa være aldeles uudholdeligt at bo i Amerika, dersom man skulde undvære Kirken og Religionskolen. — Men, som det nu er, mangler vi ingen Ting. Vi har det ret godt i alle Maader.“

„Er Danskerne i Almindelighed vel stillet derovre?“ spurgte Lars.

„Gennemgaaende har de det ret godt. Farmerne omkring Sommerdal gør svært gode Fremskridt. De kan næsten ikke undgå at blive velstillede; thi deres Ejendomme gaar stadig op i Værdi,“ svarede hun.

„Stiger Ejendommene meget i Pris?“ spurgte Lars videre.

„Ja, de gaar stedse op. — For atten Aar siden, da jeg kom til Byen, kunde man købe en Farm for 15 a 20 Dollars pr. Acre. Nu koster det samme Land fra 40 til 50 Dollars pr. Acre.“

„Er Danskerne i Reglen Ejere af den Jord de driver?“ spurgtes der videre.

„Ja, omkring Sommerdal er de fleste af Danskerne Selvejere; men oppe ved Elmhurst, hvor vi har en Anneks-Menighed, er der en Del Forpagtere. Og det er jo kedeligt nok; thi Jordens Stigning i Pris kommer ikke dem til Gode. Der er Farmere, som begyndte at forpagte, da Landet kostede kun 15 Dollars pr. Acre; nu koster det samme Land ved 50 Dollars.“

„Der er vel ogsaa en Del Danskere i Byen. Hvordan er de stillet?“ spurgte Lars.

„Forretningsfolkene gør som Regel god Fremgang. Og af Arbejdsklassen er der ligeledes en Del, der staar sig ret godt, men der er ogsaa nogle, som aldrig bliver til noget — af den simple Grund, at de lever over deres Evne. De vil ikke spare til at begynde med, men indretter sig som Arbejdsgivere og ikke som Arbejdere.“

„Hvad er Navnet paa Deres Præst?“ spurgte Lindberg.

„Pastor Fauruskov.“

„Er han en troende Mand?“ spurgte Lindberg videre.

„Ja, det antager jeg,“ svarede Fruen. „Hvad mon der ellers kunde have bevæget ham til at blive Præst?“

„Det kunde jo tænkes, at han kunde have taget fejl af sit Kald. Her hjemme har vi dog adskillige Præster, som ikke er paa Livets Side,“ svarede Lindberg.

„Det er en hel anden Sag; thi her i Landet har I jo Statskirke; medens vi i Amerika har Frikirke,“ oplyste Fruen.

„Det kunde vel ogsaa hende, at der i Frikirken fandtes Præster, som ikke selv har Livet,“ mente Lindberg.

„Om saa var, vilde de snart faa Rejsesepas; thi hos os afgår Menigheden selv sine Sager, og den kan opsigte Præsten, lige saa vel som Præsten kan opsigte Menigheden.“

„Men kunde det ikke ogsaa hende,“ spurgte Lindberg videre, „at Menigheden ikke just ønskede en udpræget Livets Mand?“

„Ja, det kommer an paa, hvad De mener med en udpræget Livets Mand. Thi dersom De mener en Indremissionsmand, kan De for en Del have Ret i, at Menigheden ikke just ønsker en saadan — — — vor Menighed i al Fald ikke. — — — Vor Præst er en Livets Mand, men han er ikke nogen Indremissionsmand.“

„Jeg har dog hørt, at der i Amerika skulde findes en Del Indremissionsfolk, og at der tillige er enkelte Præster iblandt dem af den Indremissions Retning; men til disse har De altsaa ikke noget Kendskab, kan jeg forstaa.“

„Jo, — — — paa en vis Maade har jeg endda noget Kendskab til dem, skønt vi ikke har nogen af dem i vor Menighed; men i Anneksset oppe i Elmhurst har de flere Medlemmer af den Retning; — derfor er Stillingen, som den er.“

„Vil det ikke gaa godt der oppe?“

„Det gaar jo ganske vist — — og somme Tider lidt for raskt; — — — thi det gaar med Krig.“

Pastor Fauruskov har ogsaa mange Gange været inderlig bedrøvet over Stillingen i Menigheden i Elmhurst. — Det er i Sandhed ogsaa en vanskelig Menighed at betjene; thi den er sammensat af to forskellige Retninger. — — — Og giver han efter for Missionsfolkens Fordringer en Gang, saa er han næsten tvungen til at give dem Ret til Stadighed, og sætter han sig helt imod deres Indfald, saa løber de over i den anden danske Menighed lige ved Siden af, hvor Dørene altid staar aabne for den Slags Mennesker. — — — Ja, selv de værste Uroftigere vil altid være velkomne der — i Særdeleshed da, naar de kommer fra vor Menighed. Og Præsten ved den Kirke er en udpræget Indremissionsmand.“

„Er der mange af disse Missionsfolk i Pastor Fauruskovs Menighed i Elmhurst,“ spurgte Lindberg.

„Der var i sin Tid en Del,“ svarede Fru Halvorson, „men nu er der kun et Par Stykker tilbage, og ved Menighedens sidste Aarsmøde hørte jeg Tale om, at disse vilde forlade Menigheden ogsaa.“

„Hvad er Navnet paa Præsten ved den anden Kirke, den i Elmhurst?“

„Hans Navn er Brun.“

Hvordan kommer det sig, at der i samme By er to danske lutherske Menigheder? Er Byen da saa stor i Udstrækning, at det er nødvendigt at have to Menigheder af samme Nation og samme Bekendelse?“ spurgte Lindberg.

„Nej, af den Grund er det unødvendigt,“ svarede Fruen; „men disse Folk, som stiftede den Menighed var oprindeligt Medlemmer af en derværende norsk Kirke, og da vor Menighed i Elmhurst blev stiftet af Pastor Fauruskov, vilde de ikke forene sig med vore Folk. Siden, efter nogle Aars Forløb, gik de alligevel ud, men stiftede en ny dansk, evangelisk-luthersk Menighed, som de kaldte den, skønt der er mange, som mener, de hører lidt til Metodismen.“

„Har De nogen Sinde hørt Pastor Brun prædike?“ spurgte Lindberg videre.

„Nej,“ svarede Fru Halvorson, „jeg har egentlig aldrig selv hørt ham; men jeg har tilstrækkeligt Kendskab til ham paa anden Haand.“

„Det er ikke altid, at den andenhaands Kendskab til en Præst er paalidelig. De burde absolut høre for Dem selv for at være i Stand til at kunne danne Dem en Mening om ham,“ mente Lindberg.

„Det kan nok være,“ svarede Fruen, „og i Fjor havde jeg ogsaa en Gang besluttet mig til at gaa hen at høre ham; men saa indtraf der noget, som gjorde mig betænkelig. — — —“

Jeg havde nemlig en Veninde i Anneksset, som havde for Skik at gaa over at høre Pastor Brun, naar der ikke var Gudstjeneste i deres egen Kirke. Hun blev saa aldeles forkvaklet derved, at hun ikke er til at genkende. — — —

Forhen — i Særdeleshed før hun blev gift — var hun en rigtig Spadsmager, fuld af Liv og Kommers. Man kunde altid være vis paa at faa Løngener ordentlig rystet der, hvor hun var til Stede. — — — Jeg advarede hende flere Gange imod Pastor Brun; men hun var saa sikker paa, at hun skulde nok staa fast. — — —

Men nu løber hun rundt og prædiker for andre ved enhver Lejlighed. — — — Selvfølgelig gik hun og Manden ud af vor Menighed og ind i Pastor Bruns.“

„Saa vidt jeg forstod Dem, sagde De for en Tid siden, at Pastor Fauruskov er en Livets Mand. I saa Tilfælde synes jeg, at han og Missionsfolkene maatte kunne arbejde sammen,“ sagde Lindberg.

„Ja,“ svarede Fruen, „han er en Livets Mand, det skal ingen frakende ham; thi enhver ved, at det Liv, som findes i Sommerdal iblandt Danskerne, skyldes — næst Gud — hans Virksomhed. Og han har en forunderlig Gave til at faa Livet frem iblandt Ungdommen.“

„Kommer de aldrig sammen med deres Veninde der oppe i Elmhurst, siden hun blev omvendt?“ spurgte Lindberg.

„Jeg har været sammen med hende et Par Gange — ganske tilfældig; — men jeg søger ikke Omgang med hende. — — — De fleste vilde vist ogsaa kalde det Taktløshed fra min Side, om jeg søgte Selskab med hende nu, eftersom hun og Familien meldte sig ud af vor Menighed og gik ind i den anden; thi hendes Handling i saa Henseende er i sig selv en Dom over os og vor Menighed,“ svarede Fru Halvorson og tilføjede efter en lille Pause: „For Resten synes jeg ikke om, at man saadan uden videre siger, at Konen blev omvendt; — — — thi det var i Virkeligheden kun en sygelig Paavirkning af hendes nok saa fremherskende Følelsesliv.“

„Det er jo sjælden, der foregaar en virkelig Omvendelse med et Menneske, uden at Følelserne kommer mere eller mindre i Bevægelse,“ svarede Lindberg. „Og jeg synes tillige at forstaa af Deres egne Ord, at Deres Veninde virkelig gennemgik en levende Omvendelse og blev glad i Troen paa sin Frelser. Desuden forstaa jeg, at denne Tro er bleven virksom i Kærlighed til andre Sjæles Frelse.“

„Nej, Herr. Lindberg! Hun kom aldeles ikke til Troen ved dette Omslag i hendes Liv. — — — Troen havde hun i Forvejen. — — — Hun har altid været et troende Menneske, der har holdt sig til Kirken, saa længe jeg har kendt hende. — — — Og hvad Virksomheden angaar, — — — ja, da var hun ligesaa virksom før som nu — kun paa en anden Maade.“

Den Tid hendes Mand og hun var Medlemmer af vor Menighed i Elmhurst, stod deres Hus altid aabent for Menighedens Medlemmer og andre besøgende Venner. I deres Hjem plejede Pastor Fauruskov forhen at holde Ungdomsmøder Søndag Aften to Gange om Maaned. Og det var slet ingen lille Opofrelse af disse Folk at aabne deres Hus til saadanne Møder; thi saa godt som hele den danske Ungdom kom i Regelen til disse Møder — med Undtagelse af dem fra Pastor Bruns Virksomhed, — og undertiden — ved særlig festelige Lejligheder — maatte de — efter Mødets opbyggelige Del — gøre Plads og give de unge Lejlighed til at faa en lille Svingom. Paa den Maade har de altid været rede til at bringe hvilket som helst Offer for at holde sammen paa Sagerne og fremme Livet i Menigheden. Men den Virksomhed, de nu øver — især siden Manden er kommen med paa Konens Ideer — er af en sygelig og sekterisk Art.“

„Det er nok paa Tiden, at jeg maa gaa hjem at se til mine Folk,“ sagde Lindberg, idet han rejste sig op. „Nu skal De have Tak, Fru Halvorson, for deres Beretninger om Amerika. Jeg har i Dag faaet en Del Oplysning, som jeg ikke skal glemme lige straks. — — —“

Farvel, Fru Halvorson! Vi faar vel nok Lej-

lighed til at samtale endnu en Gang, inden De rejser; men hvis ikke, saa vil jeg ønske Dem en god Rejse og bede, at Herren vil lede Dem ind paa sin Vej, at vi til sidst kan mødes hjemme hos ham.“

„Ja, hjemme i Himmelen skal vi nok mødes; det er der aldeles ingen Tvivl om; — — — thi Herren er en naadig Gud og vil ingen Synders Død. Det ved vi da,“ svarede Fruen og rakte Haanden til Farvel.

Lindberg tog den udrakte Haand, holdt den i sin, saa Fru Halvorson ind i Øjnene og sagde: „Vi ved tillige af Herrens eget Ord, at der er mange, som vandre paa Fortabetsens brede Vej — og deriblandt en Mængde blinde, kirkelige Farisæere, der ikke har kendt deres Besøgelses Tid.“

Lindberg, Lars, Degnen og mange andre brød af og gik hjem i Aftenskumringen, medens Husets Beboere og deres nærmeste Slægtninge satte sig til Bords for at indtage Aftensmaaltidet.

III.

REJSEN.

„Ja, rejs da i Guds Navn,“ sagde Sofie en varm Solskinsdag i Maj Maaned, da hun og Elna gik henad Vejen langs med Bækken Syd for Krathuset.

Elna havde hele Tiden siden Konfirmationsdagen tryglet sin Moder om Tilladelse til at rejse med sin Tante til Amerika; men Sofie havde hidtil ikke villet give sit Minde dertil.

Knud havde derimod for længe siden indvilliget i Datterens Forlangende; thi han tænkte, at de kirkelige Forhold i Sommerdal — i Henhold til Søstrens Fremstilling deraf — vilde have en gavnlig Indflydelse paa Elna, og at hun i Amerika vilde have en bedre Fremtid for sig end hjemme i Fædrelandet.

Knud tænkte ogsaa noget paa at sælge ud og selv rejse over Havet; men det tav han med for sin Hustru.

Men Knud var nu ogsaa saadan stillet, at han ikke godt kunde nægte Elna noget, som hun bad ham om. Hun havde, eftersom hun voksede op, vundet en stor Plads i hans Hjerte, og det benyttede hun sig af ved særlige Lejligheder til at faa sin Sag sat igennem.

Hun kunde, som Naboerne sagde, svøbe Kund om sin lille Finger.

Og det vidste Elna godt.

Det begyndte ogsaa at gaa op for Knud, at den lille Skælm alt for godt forstod at sætte sin Villie igennem over for ham; derfor tænkte han, det kunde maaske være godt for hende at komme ud at „prøve Verden“ — i alt Fald for en Tid.

Elna havde ligeledes i de sidste Par Uger begyndt at faa mere Haab om at erholde Moderens Tilladelse; thi denne sagde ikke mere rent ud nej saadan som i Førstningen.

Hun var lige ved at blive overvunden af Elnas Bønner, Knuds Forestillinger og Tante Annas mange gode Grund.

Dette Omslag i Moderens Standpunkt havde Elna opdaget, og det var en Faktor, som hun regnede med.

„Ja, dersom du vil love mig to Ting, Elna, saa vil jeg give dig Lov til at rejse med din Tante til Amerika,“ sagde Sofie hin Dag paa Vejen ved Bækken som Svar paa Elnas gentagne Spørgsmaal.

„Og det er?“ spurgte Elna.

„Vil du love mig, at du hver Dag vil bede til Gud og læse et Kapitel i Bibelen og ellers for Resten bruge Kirkens Naademidler?“

„Ja, Mo'er! det vil jeg baade love og holde,“ svarede Elna med straalende Ansigt.

„Saa hjælpe dig Gud,“ fjøede Moderen til.

„Og det andet — Mo'er?“ spurgte Elna.

„Du maa love mig, at du vil skrive hjem til mig mindst een Gang hver Maaned og fortælle mig, hvordan du har det baade i aandelig og i timelig Henseende. — — — Men du maa skrive Sandheden rent ud og ikke dølge nogen Ting for mig.“

„Jeg skal nok skrive et Brev til dig i hver Maaned, og jeg skal ogsaa nok sige Sandheden,“ svarede Elna.

„Ja, rejs da i Guds Navn,“ lød det kærligt, men alvorligt fra Moderens Læber.

Elna gav et lille Hops af bare Glæde og kyssede sin Moder paa Haanden, idet hun sagde: „Tak, Mo'er! Tak!“

„Naar du saa en Gang — om Gud vil — kommer over til Sommerdal, og du faar din Tante betalt for Billetten og hvad andet mere, du nu maatte komme til at skyldes hende, saa bør du straks lægge Flid paa at samle saa mange Penge, som det vil koste dig at rejse hjem; thi det vil være godt for dig at være stillet saaledes, at du til enhver Tid i paakommende Tilfælde kan rejse lige straks. Skulde du t. Eks. blive syg og ønske at komme hjem, vilde du jo ikke være i Stand til at rejse, hvis du stod blottet for Penge.“

„din Hjemrejse af en eller anden paakrævet Nødvendighed, saa for langsomt, om du følger til Rejsen. — — — T din Moder,“ sagde So.

„O, Marie! nu maa rika!“ raabte Elna om A. ude paa Vejen, hvor hun hende i Møde, da denne sendte tilbage fra et Besøg.

„Har din Mo'er da virkelig Marie og hendes Moder paa“

„Ja, hun har givet mig Lov, ved Tanken om at faa Lejlighed til at se noget af den store Verden, so, og hørt saa meget om, men som jeg paa Kortet,“ svarede Elna.

„Aa, du er lykkelig, Elna! at du har faaet Lov at komme med,“ bemærkede Marie, idet hun sluttede Elna i sin Favn. „Det vilde da ogsaa være trist for dig at gaa her og glo paa disse Lyngbakker hele dit Liv. — Nu skal du faa noget at se, kan du tro, naar vi kommer paa Rejsen.“

Der blev Travlhed i Krathuset, for at blive færdig til Afrejsen. Fru Halvorson tog ogsaa fat for at hjælpe Sofie med Tøjet. Elna og Marie maatte i nogle Dage besørge Husarbejdet, hvilket de gjorde med Lyst; men i Aftenstunden løb de gerne en Tur tilsammen hen i Byen for at sige Farvel til en eller anden af Elnas Veninder. Og ved disse smaa Svipure omkring til Naboerne mærkede Elna godt, at hun blev beundret af sine jævnaldrende, fordi hun skulde saa langt bort i Verden, og hun begyndte at betragte sig selv som et Lykkebarn.

Men ved Afskeden blev det ikke saa let, som Elna havde tænkt sig.

Meget bevæget tog hun Afsked med sin Fader og sine Søskende; men da hun skulde sige Farvel til sin Moder, brast Taarekilden.

Hidtil havde hun betragtet det hele som en stor Roman; men nu paa een Gang blev Sagen alvorlig for hende — saa knugende alvorlig, at Barnehjertet bavede derved.

Moderen gjorde Vold paa sig selv for at besjære sine Følelser og beroligede Elna i det bevægede Øjeblik.

„Det nytter vist ikke noget at sende dig til Amerika, du maa nok hellere følge med os tilbage hjem til Krathund igen,“ bemærkede hun til Elna, idet hun forsøgte at smile.

„O, nej! jeg vil med til Amerika, men det er saa svært at sige Farvel til dig, Mo'er,“ svarede Elna og tørrede sine Øjne.

„Tag Plads!“ raabte Konduktøren.

De rejsende steg ind.

„Færdig!“ lød det igen.

Dørene fløj i, Toget sattes i Gang, og det sidste Farvel vinkedes fra Vinduet.

Under Rejsen med alle dens Besværligheder og Glæder kappedes Fru Halvorson og Marie om at være noget for Elna, ligesom ogsaa hun altid søgte at være dem til Tjeneste.

Klokken to om Natten en Gang i Juni Maaned ankom de med Toget til Sommerdal; men paa Grund af, at et Telegram var gaaet fejl, var der ikke et Menneske paa Stationen for at tage imod dem; men de maatte — til stor Ærgrelse for Fru Halvorsen — spadserere i Regnvejre hele Vejen op til Halvorsens Villa og vække Husets Folk for at komme ind.

IV.

ELNA SYNKER.

Et Besøg af Præsten.

Ved Tilbagekomsten til Amerika fandt Fru Halvorson alting i god Orden baade i Hjemmet og i Menigheden. Hun var nemlig Leder af Kvindeforeningen.

Hen paa Dagen, eftersom det rygtedes, at Rejsen var overstaadt, kom mange af Veninderne for at hilse; men Fruen var alt for træt til at kunne modtage Besøg, hvorfor Louise og Tjenestepigen kappedes om at give de høfligste Undskyldninger og indbød de besøgende til at komme igen.

Om Eftermiddagen aflagde Pastor Fauruskov med Fruen en Visit og blev indbudt til at drikke Te med Familien.

Selvfølgelig blev Elna ved denne Lejlighed fremstillet for sin tilkommende „Sjælesørger“.

„Velkommen til Amerika! Jeg haaber, De vil befinde Dem godt herovre,“ sagde Præsten.

„Tak!“ svarede Elna en Smule undselig.

„De skal være hjerteligst indbudt til at komme i Guds Hus at høre Ordet. I Morgen Aften skal vi have Ungdomsmøde, hvor jeg haaber at se Dem. „Tak!“ svarede hun.

„Ja, saalænge hun er her i vort Hus skal vore Piger nok tage hende med til Kirken og til Ungdomsmøderne; men naar hun kommer ud at tjene, kan vi jo ikke svare for hende. — — — Dog — vil jeg gøre min Flid for at skaffe hende en Plads, hvor hun kan faa Frihed til at komme med til vore Møder,“ svarede Fru Halvorson.

„Ønsker De at være Medlem af Menigheden?“ spurgte Præsten.

„Ja, De kan godt tage hendes Navn

indføre det i Kirkebogen,“ svarede son. „Jeg har forklaret hende om Forhold, og hun har lovet Medlem — ikke sandt“

„Jo,“ svarede

„Elna er

ge,“ be-

ud